

Et spennende museumsår

● Fyldig årsmelding fra Lillesand by- og sjøfartsmuseum 2013:

I 2013 kom skjulte skatter frem i dagens lys. Fra det gamle Kina dukket de finurligste silketekstiler opp, og fra havets bunn i Ulvøysund ble det avdekket restene av et vikingskip. Sponsorbidler gjorde det mulig å utgi et eget hefte om skipet – «Norges eldste skipsvrak i sjøen». Det var stor dugnadsaktivitet på museet, og vi hadde fine arrangementer og fester. Men 2013 var også året hvor vi mistet to gode museumsvenner: «Sorgen og gleden de vandrer til hope».

Fine besøk på museet

Våren 2013 var det omvisning på museet for lederstaben hos Fylkesmannen i Aust-Agder. Selv om Fylkesmannen fant både museet og Lillesands historie interessant, var det også morsomt at vi i regi av Hotel Norge kunne servere rosa musserende vin, en tradisjon hentet fra Mysterier av Hamsun.

En utvidelse av dette intermuseet, hadde allerede skjedd da TV2 og deres internasjonale prominente gjester fra filmindustrien besøkte museet i månedsskiftet februar-mars. Museumsbestyreren kunne stille i historisk antrekk, gave fra Else Rønnevig og fint omsydd av Marit Gunvaldsen. Hotel Norge serverte kokt torsk med tilbehør i museets fine stuer, og det var underholdning ved Hilde og Jo Eskild. En makeløs kveld med eskildsk magi i luften, og et museum som viste seg fra en ny og – for våre gjester – eksotisk side. Og som en direkte følge av festen for TV2 kunne vi stille med et nystemt flygel da BLIM avholdt elevkonsert noen uker senere.

Dugnadsgruppene

Parallelt med omvisninger, håndverkere og andre besøkende, er det blitt arbeidet intenst i Museumsbutikken og i dugnadsgruppene innenfor registrering, bokutgivelse, veveri og snekkerverksted. I registreringsarbeidet var det, stort sett kontinuerlig, store problemer med internettforbindelse og/eller pålogging. Det er utrolig, sett i etterkant, at Svein Aslaksen tålmodig har holdt det gående og fortsatt er med. Hatten av! Åse Bach-Kristensen har vært Sveins assistent mellom sine mange reiser. I andre deler av registreringsarbeidet har det foregått sirlig tekstilmerking ved Gerd Meyer-Hansen og Laila Hæstad. Museet har fått et lite lokalhistorisk bibliotek som Vigdis Vesterheim og danske Niels Damgaard har registrert og gitt en egen side på internettbiblioteket Librarything. Niels har vært til stor glede

HØY AKTIVITET: Museumsbestyrer Anne Sophie Høegh-Omdal (foran) og hennes medarbeidere kan konstatere at 2013 var et aktivt år.

for museet også på andre områder gjennom blant annet styreverv i venneforeningen.

Den populære utstillingen «Junaiten i Lillesand» fra 2012 skal bli bok, og her har ikke minst redaktør Kari Michelsen holdt tømmene gjennom året. Kristen Heldal og Merete Heldal har arbeidet med å få inn sponsormidler. Utgivelsen er planlagt til sommeren 2014.

Museet fikk to fine vevstoler i gave som ble montert av den fingerferdige Sven Øverbø i den nye vevstuen, og Solveig Vassbotn har satt de fineste renninger på dem begge med hjelp av Tøtta Mollestad. Fra å være en rotheaug av maskiner og høvler, kom stadig flere maskiner på plass i Ribes gamle snekkerverksted gjennom året. Dugnadskveldene her avsluttes med gode historier, dikt og lefser og filosofiske betraktninger, ikke minst fra Hans Jørgen Fjeldskaar. I påskeuken gikk han bort, og i dugnadsgruppen kom det en merkbar tomhet. Etter en god minnestund ble det klart at vi måtte fortsette arbeidet som Fjeldskaar hadde startet. Han ville ikke hatt det annerledes.

Nå er det en fabelaktig gruppe med dyktige folk bestående av Knut Ribe, Sven Øverbø, Odd Eigeland, Tore Garvin og Viktor Bjørkestøl, med andre hjelpere fra og til. Høydepunktet i 2013 kom med en glassvegg som avslutter den siste veggen på verkstedet.

Firmaet CG-Glass i Kristiansand gav, foruten sponsormidler, også god hjelp til å få satt veggen på plass. Tore Garvin hadde, foruten ideen til prosjektet, foretatt nitide utregninger for å få glassveggen manøvrert opp, og det gikk med 1mm klaring! Om noen nå skulle lure på hvordan den er kommet

opp, ville de få et problem... Hele prosessen ble filmet av Bjørn Vennesland og ble også omtalt i avisene.

Museumsbutikken

Museumsbutikken holdt åpent gjennom hele sommersesongen, og i desember, med stor frivillig innsats fra Anstein og Brit Nørsett, Jonathan Sanders, Randi Rosenberg Hall og de mange tilkallede fra Carl Knudsen-gaardens Venner.

Butikken er ualmennlig hyggelig, og den er helt uunnværlig for museumsdriften. Store deler av vareutvalget, som ikke kan fås andre steder, er fra kunsthåndverkere i Lillesand og den nære omegn og ikke minst fra Smedmyra Dagsenter. Nevnes spesielt må Grethe Othilie Gullaksen som har lagt et stort arbeid ned med å oppdatere foreningens medlemslister og for øvrig stått for produksjon av keramikk til butikken.

At denne drives av frivillige betyr at det som ellers hadde gått til lønn, nå kan kanaliseres ut til spesielle behov for museet, og det har reddet mang en utstilling! I 2013 var det til utstillingene fra Kaldvell. Jeg sier takk for det!

Strøm og IT

For å se på mulighetene for å legge inn strøm i museumsbakgården, ikke minst i utstillingsvinduene ut mot Nygårdsgaten, i vevstuen og på snekkerverkstedet, ble Kulturminnevern Aust-Agder kontaktet. Det ble gitt forhåpninger til at en nennsom installasjon var innenfor rekkevidde. Etter flere søkerunder gjennom året, i godt samarbeid med Odd Steindal fra EBE, er dette imidlertid fortsatt ikke avklart. Så vi håper fortsatt på julenissen nå, i 2014.

Det har vært mange problemer med internettforbindelsen og komplisert tilgang til interne kommunale programmer for museet i 2013, men ut på senhøsten ble det meste løst. Nå har vi også fått nett-

verk i større deler av museet, som letter registreringsarbeidet betydelig.

Den ukjente kinesiske kunstsamlingen på Kaldvell

En svært velkommen gjest på museet var lokalhistoriker og lektor Per Mollatt. Noen ganger satt han og spilte på flygelet for at jeg skulle ha musikk til arbeidet. Andre ganger kom han med små klenodier til museet og fortalte morsomme historier.

Men så begynte han på sitt stillferdige vis å insistere på at det var en unik samling med «kineserier» i Lillesand som burde stilles ut på museet. Jeg var svært imot det, det ville være for stor en munnfull å ha med kinesisk kunst å gjøre. Vel, Mollatt hadde skrevet en ikke utgitt bok om temaet, der kunne jeg finne det jeg trengte å vite, mente han. Jeg kom på gli og begynte å akseptere en mindre utstilling om «Den ukjente kinesiske kunstsamlingen på Kaldvell» under forutsetning av hjelp fra eksperten selv. Og så døde også han.

Det var hans stedatter Marianne Denstad og jeg som fant ham. Det førte oss sammen i både sorg og arbeid med en utstilling i Mollatts ånd. Det viste seg at Marianne hadde en del kjennskap til kinesisk kunst gjennom sin mangeårige hjelp og støtte til Mollatts innsamling av bilder av kinesiske gjenstander fra Kaldvell. Hun hadde vært på flere reiser med sin stefar hvor de hadde besøkt kinesiske kunstutstillinger og samlet inn bakgrunnsstoff. Sammen utarbeidet Marianne og jeg en brosjyre om Kaldvell og fikk samlet sammen noen av de prektige billedvevstekstilene som befant seg i Lillesand. Det var i sannhet en ukjent skatt.

Historien bak silketekstilene er en historie for seg. Iver Munthe Daae kom til Kina i 1860-årene, og begynte å arbeide i det engelske tollvesenet. Her gjorde han lynkar-

riere, lærte seg flytende kinesisk og ble til sist tolldirektør. Han var en enestående samler av kinesisk porselen og silketekstiler, og hadde kontakter helt opp i det keiserlige hoff. Da han flyttet tilbake til Norge i 1888, slo han seg ned i Lillesand og bygget opp den flotte eiendommen Nedre Kaldvell og Kaldvell Tresliperi.

Daae solgte siden halvparten av sin kinesiske samling til Kunstinstrimuseet i Oslo, for det meste porselen. Her danner de nå en av de fineste kinesiske samlinger i verden, helt uerstattelig og ubegripelig i sin verdi. Mange av silketekstilene ble tilbake på Kaldvell etter at Daae flyttet til Oslo i 1907. Wiborgfamilien overtok eiendommen og sliperiet, og selv om tekstilene ble spredt da eiendommen ble solgt på 1950-tallet, var det mulig å samle inn og vise frem en vakker samling billedvevstekstiler og broderier av enestående kvalitet gjennom sommeren 2013. Det har vært stort, og både Marianne og jeg er takknemlige for at Mollatt gjorde oss oppmerksomme på potensialet som ligger i Kaldvells fortid.

I museets tredje etasje har Rita Strandmyr fra Skiltverkstedet laget en egen utstilling om Tresliperiet, og den utstillingen vil bli stående noen år, for det har vist seg at mange i Lillesand har ønsket å gjense eller vite mere om denne fabrikkens som betydde så mye for så mange den tiden den var i gang. Og tenk så fikk museet et ekte aksjebrev i gave «Aktie No. 22 fra Aktieselskapet Kalvild Træsliberi» av Bjørn og Merete Heldal, så nå er museet også blitt deleiere! Utstillingen i 3.etg og Kaldvellbrosjyren ble sponsort av Carl Knudsen-gaardens Venner (kr.22.900,-). Silketekstilene er siden blitt avfotografert uten honorar av tekstilkunstner Laila Hæstad.

Utstillingen om tresliperiet vil bli stående noen år